

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Miljöbyrån, S4

Närvarande

KS - CG - MP - NF - TA - MN - WV

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd
Katrin Sjögren

Föredragande

Vicelantråd
Camilla Gunell

Protokollförare

Vattenbiolog
Mikael Wennström

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 9

Föredragande ministerns förslag till Ålands
landskapsregerings beslut om begränsning av utsläpp i
vatten av nitrater från jordbruket

ÅLR 2014/3483

Landskapsregeringen beslöt att godkänna förslaget och publicera det i
ÅFS enligt **bilaga 1 S416P08**.

Nr 10

Våtmark i Hagamossen, Saltvik
S40/07/2/2

Bakgrund

I juni 2007 fattade landskapsregeringen beslut i pleni att anlägga en
våtmark på landskapsägd mark vid Hagamossen i Saltvik. Anläggandet
krävde avverkning av skog på och i direkt anslutning till den planerade
våtmarken. De följande vintrarna var väderförhållandena sådana att
avverkning inte var möjlig.

Under samma tid lät landskapsregeringen göra utredningar över vilka
landskapsägda marker som bäst var lämpade för våtmarker med syfte att
minska näringsbelastningen. I utredningen föreslogs att våtmarker skulle
anläggas nedströms djurgårdar/åkermark för att uppnå största möjliga
nytta och reningseffekt. Eftersom Hagamossen enbart omges av berg och
skogsmark med liten naturlig belastning hörde mossen till de områden
där våtmark inte föreslogs anläggas.

Som följd av utredningen anlades under 2014 våtmarken i Berg, Sund på
den nedre delen av ett landskapsägt åkerområde. Anläggandet av
våtmark i Hagamossen har fortsättningsvis lågprioriterats.

Beslut

Landskapsregeringen beslutar att i detta skede inte anlägga våtmark vid
Hagamossen i Saltvik. Ärendet avförs därmed.

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2016

Nr 41

Nr 41

ÅLANDS LANDSKAPSREGERINGS BESLUT om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket

Utfärdad i Mariehamn den 30 juni 2016

Med stöd av 4 kap. 9 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland föreskrivs:

1 §

Syfte

Genom detta beslut genomförs Europeiska gemenskapernas råds direktiv av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (91/676/EEG), det s.k. nitratdirektivet.

Det som föreskrivs nedan i detta beslut utgör det åtgärdsprogram som avses i nitratdirektivet.

2 §

Tillämpningsområde

De åtgärder som nämns i detta beslut verkställs i landskapet Åland.

Beslutet tillämpas inom jordbruk och trädgårdsodling på användning, lagring och spridning av stallgödsel samt organiska gödselindustri enligt landskapslagen (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödselindustri och bestämmelser som utfärdats med stöd av den, dock inte på kalkningsämnen. Beslutet tillämpas även på andra organiska bifraktioner som uppkommer på gården och som används som gödsel antingen som sådana eller behandlade.

Vid lagring och användning av gödselmedel ska utöver vad som föreskrivs i 4-10 §§ även bilaga 1 följas. Dessutom ges rekommendationer enligt bilaga 3 för metoder vid användning av stallgödsel.

3 §

Definitioner

I detta beslut avses med:

1) *jordbruk och trädgårdsodling* uppfödning och hållande av nötkreatur, svin, hästar, fjäderfä, får, pälsdjur eller andra motsvarande produktionsdjur, odling av jordbruksväxter, trädgårdsväxter och åkerenergigrödor samt annan jordbruksanvändning av åker,

2) *produktionsdjur* djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller päls eller för annan typ av jordbruksproduktion och -verksamhet,

3) *gödselmedel*, liktydigt med gödsel; organiska och oorganiska ämnen och preparat som är avsedda att främja växters tillväxt eller förbättra kvaliteten på skörd och vilkas effekt grundar sig på växtnäringsämnen,

4) *stallgödsel* obehandlad och behandlad spillning och urin från produktionsdjur som också kan innehålla strö och vatten,

5) *flytgödsel* flytande stallgödsel som kan samlas upp i bassäng eller behållare,

6) *torrgödsel* stallgödsel där urinen har avskilts,

7) *strögödsel* stallgödsel där urinen sugits upp av ströet,

8) *ströbädd* ett lager strö som täcker bottnen och binder stallgödsel och urin i ett djurstall där strö fylls på vid behov, och som byts ut med flera månaders intervaller,

9) *rastfälla* ett område i djurstallets omedelbara närhet där djuren rastas regelbundet och där gödsel och avrinningsvatten samlas upp,

10) *bete* åkerområden med ett- eller fleråriga gräs- eller foderväxter eller andra områden där produktionsdjur äter foder,

11) *organiskt gödsel* gödsel så som de definieras i bilaga I i jord- och skogsbruksministeriets förordning om gödsel (jord- och skogsbruksministeriets föreskriftssamling 24/11) enligt punkterna 1B (organiska gödselmedel, med undantag för organiska gödselmedel enligt 1B3 vilkas effekt huvudsakligen baserar sig på andra effekter än växtnäringsämnen), 1C (organiska mineralgödselmedel), 3A2 (organiska jordförbättringsmedel) och 3A5 (biprodukter som används som sådana som jordförbättringsmedel, med undantag för fiberslam samt de för svampodling använda växtunderlag och de använda växtunderlag av torv vilkas näringsämnen redan utnyttjats); med organiska gödsel avses i denna förordning även organiska bifraktioner som definieras nedan.

12) *organiska bifraktioner* fasta och flytande organiska fraktioner som bildas vid jordbruk och trädgårdsodling och som inte är gödsel enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning om gödsel, såsom pressvätska från ensilage och avrinningsvatten från rastfällor,

13) *totalkväve* den sammanlagda totala mängden organiskt och oorganiskt kväve som anges för organiska gödsel, bifraktioner och stallgödsel,

14) *lösligt kväve* ammonium- och nitratkväve samt lösligt organiskt kväve som löser sig i vatten eller i svag saltlösning,

15) *flytande täcke* ett jämnt fördelat minst 10 centimeter tjockt lager på vätskeytan i en slam- eller urinbehållare eller någon annan motvarande behållare, såsom torv, lättklinker, polystyrengranulat eller polystyrengrus eller motsvarande löst material eller flytande skikt; som flytande täcke anses också flytgödsel från nötkreatur när den har bildat skorpa,

16) *placering av gödsel* spridning av flytgödsel, urin och flytande organiska gödsel med utrustning som skär en fåra i åkerns yta dit flytgödseln, urinet eller gödsel rinner eller sprutas,

17) *tät botten* en hel yta som till tätheten minst motsvarar asfalt med lämpliga grundskiktkonstruktioner där stallgödsel och avrinningsvatten kan samlas upp,

18) *grundvattenförekomst* ett område som kan avgränsas på geologiska grunder där en jordformation eller en zon av berggrund möjliggör betydande strömmar av grundvatten eller vattentäkt,

19) *område som översvämmas* område som översvämmas oftare än i genomsnitt en gång på 20 år och som inte skyddas av skyddsvallar eller andra permanenta konstruktioner,

20) *vattendrag* vattendrag enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 30 punkten i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland,

21) *utfallsdike* en grävd öppen fåra som syftar till att samla upp vatten från kant-, teg- och täckdiken i torrlägningsområdet och från det ovanförliggande avrinningsområdet och att avleda det från torrlägningsområdet,

22) *rännil* rännil enligt 1 kap. 3 § 1 mom. 27 punkten i vattenlagen för landskapet Åland,

23) *källa* en ur marken framrinnande vattensamling, som till följd av ständigt tillopp och utlopp inte är stillastående, och vars flöde medger att vattnet kan utnyttjas som hushållsvatten.

4 §

Placering av lagringsplatser, rastfällor samt utfodrings- och drickplatser

Lagringsplatser för stallgödsel och oförpackade organiska gödsel, rastfällor för produktionsdjur samt utfodrings- och dricksplatser i rastgårdar ska placeras och underhållas med tillräcklig hänsyn till yt- och grundvattenskyddets behov och så att det inte uppkommer utsläpp till yt- och grundvatten. De får inte placeras där risk finns att hushållsvattenbrunnar, vattendrag, källor, utfallsdiken och rännilar förorenas eller på områden som översvämmas.

5 §

Lagring av stallgödsel

På en gård där det ansamlas stallgödsel från produktionsdjur ska det finnas en lagringsplats för gödsel (gödselstad).

Gödselstaden ska vara så stor att den rymmer stallgödsel som har ansamlats under minst 12 månader. Vid dimensioneringen av nya eller förstorade gödselstäder ska principerna i bilaga 2 följas.

Vid dimensioneringen av gödselstaden kan hänsyn tas till spillning som under samma betessäsong blir kvar på betesmarken vid betesgång. Jordbrukarnas gemensamma gödselstäder och ströbäddar i lösdriftsstall kan beaktas vid dimensioneringen av gödselstaden. Hänsyn kan även tas till spillning som under växtsäsongen sprids i växande gröda om det är säkerställt att tillräcklig lagringskapacitet ändå finns.

Gödselstäderna och gödselrännorna ska vara vattentäta. Konstruktionerna och anläggningarna ska vara sådana att inget läckage uppstår i samband med tömning och flyttning av gödseln i gödselstaden.

Gödsel kan även lagras på annan plats än gödselstad. Sådan lagring ska ske i vederbörligen anlagda och täckta gödselstukor, förutsatt att lagringen sker enligt förfaringssättet i bilaga 1 och att utsläpp till vatten kan förhindras. En gödselstuka får inte anläggas på mark som översvämmas eller där risk finns att hushållsvattenbrunnar förorenas.

Undantag från storleken för en i 1 mom. avsedd gödselstad är möjlig om gödseln överläts till någon som drar nytta av den och som kan ta emot den med stöd av tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland eller landskapslagen (2008:124) om miljöskydd, om gödseln överläts till en annan jordbrukare för att lagras alternativt för att användas direkt i enlighet med detta beslut eller om den lagras i vederbörligen anlagda och täckta gödselstukor. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet ska på förhand i tillräckligt god tid underrättas om undantaget. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet kan kräva behövliga åtgärder i dess egenskap av tillsynsmyndighet med stöd av 8 kap. vattenlagen för landskapet Åland.

För gårdar som har högst 5 djurenheter tillåts enklare lagringssätt under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att vattenmiljön inte kommer till skada. Vid beräkning av djurenheter ska definitionen i 2 § vattenförordningen (2010:93) för landskapet Åland användas.

6 §

Spridning av gödsel

Spridning av gödselmedel på åkrar ska göras så att det inte sker någon avrinning i vatten och på ett sådant sätt att packningsskador minimeras. Gödselmedel får inte spridas på tjälad, snötäckt eller vattenmättad mark.

Stallgödsel och organiska gödselstukor får inte spridas under tiden från 1 november till 15 april. Om marken är otjälad och torr så att inget rinner av i ett vattendrag kan utspridningen på våren påbörjas tidigare, dock tidigast den 1 april.

En förlängning av spridningstiden på hösten generellt för hela Åland med maximalt 6 veckor kan beviljas av landskapsregeringen efter ansökan från en branschorganisation. Förlängning av spridningstiden ges på grund av exceptionella väderleksförhållanden. Som exceptionella väderleksförhållanden betraktas situationer där ett flertal åkrar på grund av långvariga rikliga regn och liten avdunstning varit så våta att detta förhindrat spridning av stallgödsel före utgången av oktober.

Förlängning av spridningstiden kan även av synnerliga skäl och efter särskild prövning beviljas av landskapsregeringen till enskilda jordbrukare efter inlämnad ansökan. Sådana synnerliga skäl inbegriper omständigheter som inte har varit möjliga att förutse eller påverka och att det inte finns alternativ till egen spridning av gödseln.

I fråga om stallgödsel och organiska gödselstukor som innehåller stallgödsel får en mängd som motsvarar högst 170 kg lösligt kväve per ha och år tillföras åkern, dock med beaktande av bestämmelserna i 7 §.

Ytgödsling av stallgödsel och organiska gödselstukor på vallväxtlighet får inte ske på hösten efter den 15 september. Vid spridning av stallgödsel och organiska gödselstukor på hösten efter 15 september på obevuxen mark ska gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller så ska åkern plöjas.

De maximimängder av stallgödsel som får spridas per hektar på hösten efter 15 september är för fast strögödsel för nötkreatur 30 ton/ha, för flytgödsel av nötkreatur 20 ton/ha och för flytgödsel av svin 15 ton/ha. Maximimängder för andra fraktioner av stallgödsel från produktionsdjur beräknas med hjälp av bilaga 4 utgående från att mängden lösligt kväve i stallgödsel och i organiska gödselstukor som sprids på hösten efter 15 september får vara högst 35 kg/ha. Den maximala mängd flytgödsel som får köras ut på hösten efter 31 oktober begränsas till den mängd gödsel som produceras på gården under 6 veckors tid och specificeras utgående från gårdens djurbesättning. Den flytgödselmängd som produceras under 6 veckor fås genom att värdena i bilaga 2 divideras med 8,5.

På åkerområden som gång på gång översvämmas av vårfloden är kvävegödsling förbjuden under tiden mellan den 1 oktober och den 1 april, med undantag för det växtbestånd som anläggs. Det är förbjudet att sprida gödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %. Ytgödsling med stallgödsel och organiska gödselmedel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10 %. Kring brunnar som används för hushållsvatten och kring källor ska det, beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten, lämnas en skyddszon på minst 30–100 meter som inte gödslas med stallgödsel eller organiska gödselmedel.

7 §

Mängden kvävegödselmedel

Kvävegödsling ska dimensioneras och gödselmedlet sprids på basis av genomsnittlig skördenivå, odlingszon, växtföljd och jordart med målet att bevara jordens näringsbalans.

En gård får för åkerödsling använda högst följande kvävemängder, som innehåller de totala mängderna av lösligt kväve både i de oorganiska gödselmedel och i den stallgödsel och de organiska gödselmedel som används:

1) höstsäd högst 200 kg kväve/ha/år, varav högst 30 kg kväve/ha på hösten och 170 kg kväve/ha på våren; vid användning av långsamt lösande kväve sprids högst 40 kg kväve/ha på hösten och 160 kg kväve/ha på våren,

2) potatis 130 kg kväve/ha/år,

3) hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter 250 kg kväve/ha/år, samt

4) vårsäd, sockerbetor, oljeväxter samt andra högst 170 kg kväve/ha/år.

För grov mojord och grövre mineraljord minskas de i 2 mom. nämnda kvävemängderna med 10 kg/ha/år.

De i 2 mom. nämnda totala kvävemängderna minskas med 40 kg/ha för torvjord där spannmål och sockerbetor odlas. För vallar på torvjord minskas mängden med 10 kg/ha. Om den tillåtna mängden för kvävegödsling överstiger 170 kg/ha/år, ska mängden delas upp på minst två omgångar och tiden mellan spridningarna ska vara minst två veckor.

8 §

Övriga bestämmelser

Vid byggen av husdjursstall ska särskilt 4 kap. 8 § vattenlagen för landskapet Åland beaktas.

Pressaft som uppkommer vid ensilering ska tas till vara och förvaras i en tät behållare. Vid spridning av pressaft på marken följs det som ovan är bestämt om gödselspridning.

Gödselmedel ska spridas jämnt på åkern så att avrinning till vattendragen förhindras så effektivt som möjligt.

9 §

Kväveanalys och dokumentation

Kväveanalys av stallgödseln ska utföras med högst fem års intervall. Jordbrukaren ska föra bok över kvävegödselanalyserna, de kvävegödselmängder som har använts för gödsling av åkrarna, tidpunkten för gödsling och över skördenivåerna och på begäran lämna uppgifterna till tillsynsmyndigheten.

10 §

Tillsyn

Beträffande tillsyn av detta beslut gäller bestämmelserna i 8 kap. vattenlagen för landskapet Åland och beträffande straffbestämmelserna i 9 kap. samma lag.

11 §

Allmänhetens deltagande

Allmänheten ska på ett tidigt stadium ges möjlighet till faktiskt deltagande vid ändringar eller översyner av detta beslut. Envar ska ha möjlighet att yttra sig skriftligen över förslag till ändringar av beslutet. Remisstiden ska därvid vara minst fyra veckor. Vederbörlig hänsyn ska tas till allmänhetens synpunkter.

12 §

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 september 2016. Genom detta beslut upphävs Ålands
landskapsregerings beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

Mariehamn den 30 juni 2016

KATRIN SJÖGREN
lantråd

Camilla Gunell
föredragande minister

Bilaga 1

LAGRING AV GÖDSEL I STUKA

Av arbetstekniska och hygieniska skäl kan stallgödsel lagras också annorstädes än i en gödselstad i samband med husdjursstallen. Sådan så kallad fjärrlagring av gödsel ska ske i en vederbörlig gödselstad eller i undantagsfall i täckta gödselstukor. Lastningen av gödseln från husdjursstallet till ett transportfordon ska ske på ett underlag med tät botten. Lastningsplatsen bör täckas över då det är fråga om kontinuerlig lastning. Som skydd kan man också använda t ex en presenning.

Gödsel som har behandlats i ett komposteringsverk och har en torrsubstanshalt på minst 30 % kan efter 3 månaders lagring i en gödselstad flyttas till en gödselstuka.

Gödselstukan placeras mitt på ett jämnt åkeravsnitt eller på en långsamt sluttande åker nära övre renen. Gödselstukan får inte placeras på kortare avstånd än 100 meter från ett vattendrag eller en brunn för hushållsvatten. Gödselstukan ska placeras så långt som möjligt från ett utfallsdike, dock minst 30 meter från det.

När en gödselstuka anläggs ska ett ler-, torv- eller annat uppsugande skikt på minst 15 cm spridas på botten så att avrinnande näring fångas upp. På vintern avlägsnas snön från det ställe där gödselstukan anläggs. Gödseln lagras i en eller flera större gödselstukor. Lagring i separata högar längs åkern anses som gödselspridning. I en gödselstuka anbringas åtminstone den gödselmängd som behövs för en åkerhektar. Årlig anläggning av gödselstukor på samma plats ska undvikas.

Gödselstukan ska alltid täckas med ett överdrag eller ett torv-, halm- eller annat motsvarande skikt på minst 10 cm för att förhindra alltför stor avrinning och avdunstning. En gödselstuka som har anlagts på hösten sprids nästa vår på otjälad mark. Vid ekologisk odling ska gödsel som komposterats i en gödselstuka på åkern spridas på marken under den följande vegetationsperioden. Om detta inte är möjligt, ska komposten på åkern övertäckas med regntätt överdrag och spridas ut på åkern senast under våren därpå.

Bilaga 2

Minimistorlekar för lagring av gödsel

Tabell 1. Minimistorlekar för lagring av gödsel under 12 månader per djur/per djurplats enligt typ av gödsel ($m^3/djur/år$, utan regnvatten).

För regnvatten utökas den storlek som beräknats enligt tabell 1 för flytgödsel- eller urinbehållare med minst 300 millimeter, om behållaren täcks genom skorpbildning, och minst 500 millimeter om behållaren är försedd med något annat flytande täcke. Dessutom ska behållarens höjd ökas med minst 100 millimeter för flytande löst täcke som placeras på ytan av flytgödseln. Om andra vätskor än tvättvatten från djurstallet leds till flytgödsel- eller urinbehållaren, såsom avloppsvatten från mjölkkrummet och pressvätska från ensilage, ska det beaktas vid dimensioneringen av behållaren.

DJUR	FLYTGÖDSEL	STRÖGÖDSEL, GÖDSEL FRÅN STRÖBÄDD	TORRGÖDSEL	URIN
Mjölko (8 500 kg) ¹	25,5	28,6	15,8	8,7
Kviga	8,5	13,4	6,6	2,9
Diko	19,0	20,4	16,9	1,9
Köttboskap, Tjur	12,1	12,9	10,1	1,7
Kokalv 6–12 mån.	7,2	9,7	6,1	1,7
Kokalv < 6 mån.	3,6	6,1	3,1	1,1
Tjurkalv 6–12 mån.	9,5	12,1	8,0	2,1
Tjurkalv < 6 mån.	4,7	7,1	4,0	1,3
Gödsvin ^{2 3}	2,4	3,0	1,0	1,6
Sugga och grisar ⁴	9,3	10,7	2,2	6,8
Sugga och grisar i satellit- svinstall ⁵	12,7	15,5	3,5	10,4
Sinsugga	3,9	4,9	1,6	2,7
Avvand gris ⁶	1,2	1,6	0,6	0,8
Galt (fullvuxen)	4,9	6,1	1,8	3,5
Broiler ²	-	0,015	-	-
Värphöna, Broilerhona	-	0,04	-	-
Kalkon ²	-	0,06	-	-
Anka, Gås ²	-	0,04	-	-
And ²	-	0,025	-	-
Får och lamm	-	1,3	-	-
Getter och killingar	-	1,3	-	-
Lamm och killingar 3–9 mån. ⁷	-	1,3	-	-
Lamm och killingar 6–9 mån. ⁷	-	0,6	-	-

¹ För högproducerande boskap rekommenderas större lager än de i tabellen.

² Per djurplats.

³ Gäller gödsvin med en genomsnittlig slaktvikt på högst 90 kg. Om slaktvikten är högre används värden för sinsugga.

⁴ Normalt suggstall. Grisarna med upp till cirka 11 veckors ålder.

⁵ Gäller satellitsvinstall. Gödselmängder per suggplats, när den används för minst åtta grisningsomgångar om året. Grisar beaktas upp till en ålder på cirka fem veckor före avvänjning.

⁶ Grisar i mellanuppfödningstadiet, ålder 5–11 veckor.

⁷ Under uppfödning, två uppfödningomgångar om året.

Häst > 150 cm	-	17,0	-	-
Ponny 120–150 cm	-	12,0	-	-
Liten ponny < 120 cm	-	8,0	-	-
Mink, Iller	-	0,25	-	-
Räv, Sjubbb	-	0,5	-	-
Lantrasboskap ⁸ :				
Mjölkkö	-	22,3	-	-
Diko	-	15,9	-	-
Kviga	-	11,7	-	-
Tjur	-	11,9	-	-
Kokalv 6-12 mån.	-	8,5	-	-
Tjurkalv 6-12 mån.	-	9,4	-	-
Kalv < 6 mån.	-	5,3	-	-

Minimistorlekar för lager av processad gödsel

Biogasprocess

Behandling av stallgödsel i biogasanläggning minskar inte märkbart mängden gödsel. Den bifogade tabellen kan därför direkt tillämpas på gödseln.

Fraktionering (separering)

Vid fraktionering delas flytgödsel upp i en flytande och en fast fraktion som ska lagras i separata utrymmen. När storleken på de lagerlokaler som krävs för fraktioner räknas ut är utgångspunkten den mängd flytgödsel som enligt tabellen ovan uppkommer på gården. Mängden fraktioner och storleken på de lager som behövs beror på utrustningens effektivitet och på den obehandlade gödselns egenskaper.

Kompostering

Genom vändning av aktiva torr- och strögödselstackar eller vid reaktorkompostering kan den mängd gödsel som ska lagras beräknas minska med 20 % av den årliga gödselmängd som beräknas med hjälp av tabell 1.

⁸ Östfinsk, västfinsk och nordfinsk boskap.

REKOMMENDATION OM MINSKNING AV AVRINNINGEN AV NITRATER SOM HÄRRÖR FRÅN LAGRING OCH ANVÄNDNING AV STALLGÖDSEL

1. Rätt tid för gödsling

Med rätt tid för gödsling avses att gödseln sprids ut i första hand på våren. Bestämmelserna om tiderna för spridning av gödsel finns i 6 § i detta beslut. På våren kan gödselspridningen inledas med iakttagande av dessa tider när snön har smält, åkerns yta har torkat och smältvattnet har runnit av, även om jorden på större djup fortfarande är tjälfrusen. Spridningen får inte medföra risk för att vattnen förorenas.

Efter gödselspridningen bearbetas åkern så fort som möjligt, inom ungefär fyra timmar efter att gödseln har spritts ut, för att minska ammoniakavdunstning och luktolägenheter. Särskilt för flytgödsel och urin rekommenderas placeringsgödsling. I annat fall myllas gödseln ned.

Också om gödseln måste spridas ut under vegetationsperioden bör den om möjligt spridas genom placering. På brodd och vallar kan ytgödsling användas, helst med slangspridare.

Om gödseln måste spridas på hösten används gödselmängder som är mindre än de mängder som nämns i 5 och 6 §§ i detta beslut och utspridningsmetoden är densamma som ovan. På torvmark är det skäl att frångå höstgödsling. Det kväve som sprids med gödseln på hösten beaktas när man räknar ut mängden gödsel som ska användas på våren.

På en trädesåker sprids gödsel först omedelbart före växtsådd eller vallinsådd efter trädesperioden. På åkern anläggs kvävebindande växtlighet under samma vegetationsperiod.

För att ammoniakavdunstningen ska minska bör gödseln spridas vid sval och lugn väderlek. I syfte att förebygga mikrobiologisk sönderdelning rekommenderas att gödsel sprids så sent som möjligt på hösten. Vid spridningen ska dock denna förordning iakttas. Då man väljer tidpunkt för spridningen, och också annars, finns det anledning att ta hänsyn till den luktolägenhet som spridningen vållar grannarna.

2. Plats för gödselspridning

Stallgödsel sprids så att gödsel eller näringsämnen som den innehåller inte tillåts rinna av i ett vattendrag eller ett dike. Det får inte heller uppstå risk för att grundvattnet förorenas. Gödselspridningen bör undvikas på områden där det är risk att gödselvatten sugts upp i grundvattenförekomster.

Näringsutsläppen i vatten kan minskas genom att man vid stränderna till vattendrag och vid utfalldiken lämnar skyddszoner där ingen stallgödsel sprids ut. Den rekommenderade bredden på skyddszonen är minst 10 meter där det är möjligt med hänsyn till åkerstrukturen. Hur bred skyddszonen ska vara beror bl.a. på gödselns art, spridnings- och nedmyllningsmetoden och områdets egenskaper såsom markens lutning och vegetationstäckets på en mångårig zon.

Kring brunnar och källor från vilka det tas hushållsvatten lämnas - beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten - en skyddszon på 30-100 meter, som inte tillförs stallgödsel.

3. Lagring av gödsel

Gödselstäder, gödselrännor och andra lagringsplatser för gödselmedel ska vara täta, täckta och den vätska som ansamlas ska lagras i en behållare i gödselstaden. Närmare byggtkniska anvisningar ingår i jord- och skogsbruksministeriets byggnadsbestämmelser och byggnadsanvisningar: Miljövård kring husdjursbyggnader JSM-BBA C4.

Gödsel kan i andra hand lagras i stukor och närmast på små husdjursgårdar. Vid lagring i gödselstukor gäller det att försöka se till att stukan har en så hög torrsubstans som möjligt. Det rekommenderas att gödselstaden för lagring av gödsel alltid byggs så att den är tillräckligt stor, dvs så att den med tanke på olika störningstillstånd motsvarar ett 12 månaders behov.

Bilaga 4

Tabellvärden för stallgödsel

SLAG AV GÖDSEL	Totalfosfor kg/m ³	Lösligt kväve kg/m ³	Totalkväve kg/m ³
Nötkreatur strögödsel	1,0	1,1	4,0
Nötkreatur flytgödsel	0,5	1,7	2,9
Nötkreatur urin	0,1	1,5	2,5
Svin strögödsel	2,8	1,2	4,6
Svin flytgödsel	0,8	2,2	3,4
Svin urin	0,2	1,3	2,0
Får och get strögödsel	1,3	1,0	4,9
Häst strögödsel	0,5	0,4	2,6
Höna strögödsel	5,6	4,2	9,4
Broiler strögödsel	3,6	2,7	8,7
Kalkon strögödsel	4,4	3,2	8,0
Räv strögödsel	12,7	1,4	6,5
Mink strögödsel	12,1	0,9	5,2